

Elvis Elvis!

En filmhandledning från Svenska Filminstitutet

Bild: Filminstitutets bildarkiv

Rek för åk 1 - 3

Sjuåriga Elvis känner att de flesta vuxna vill att han ska vara någon annan. Mamma vill att han ska vara som hennes idol, sångaren Elvis Presley. Pappa vill att han ska spela fotboll. Farmor vill att han ska vara en ersättare för pappas bror Johan som dog som liten. Tur att farfar finns, och klasskamraten Anna-Rosa – de tycker att Elvis ska vara precis som han är.

Om filmhandledningen

Film är ett svåröverträffat pedagogiskt verktyg. Våra filmhandledningar är till för att lotsa dig som lärare i användandet av detta verktyg. Filmhandledningens åldersrekommendation bör ses just som en rekommendation. Du som lärare känner dina elever bäst! Anpassa ditt användande av filmhandledningen efter tid och behov. Det finns många ingångar att välja bland.

Filmen och läroplanen

Den här filmen knyter an till kunskapsinhämtning om olika värdegrundsfrågor och normer, exempelvis alla individers värde och barns rättigheter, samt till kunskap i historia och samhällsvetenskap, då den skildrar livet för barn för flera decennier sedan. Därmed inbegriper den även en utgångspunkt för att öka elevernas kunskap i att ”granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden”. Övningarna nedan är utformade för att tillvarata läroplanens mål att elever ska ”använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans”, och syftar till att bidra till att eleverna övar sig i att ”omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt”.

Handling

Elvis är ensambarn och ska snart börja skolan. Han lever ett fritt och eget liv, eftersom mamma bara bråkar hemma och pappa mest glider undan. De tycks inte vara nöjda med Elvis alls, och han är inte så nöjd med dem heller – de förstår honom inte alls. Hemma blir det bara bråk hela tiden. Istället har Elvis andra vuxna vänner – mannen som lastar gods på järnvägsstationen och farfar till exempel. Så ofta Elvis kan åker han ut till farmor och farfar på landet. Det gillar inte mamma, eftersom farmor helst vill låtsas som att Elvis är Johan, sonen hon förlorade när han bara var sju år, och eftersom farfar är frikostig med spriten. Men farfar är Elvis bästa vän och den enda som tycker om honom precis som han är, upplever Elvis, och som försvarar honom när mamma bara kritiserar.

Elvis leker sina egna magiska ensamlekar i stan. Han gräver upp blommor där de står för tätt och flyttar dem till platser där de bättre behövs. Han går till järnvägsstationen och umgås med godslastaren där, som även han dricker lite för mycket men som alltid välkomnar Elvis och behandlar honom som en jämbördig kamrat. När det blir dags att börja skolan är Elvis inte alls säker på att han vill vara där. Men han får en ny vän i klasskamraten Anna-Rosa, och i sällskap med henne utforskar Elvis nya marker, både i skolan och ute i staden där alla ställen kan bli spännande lekplatser.

Barn och vuxna – två olika världar?

Barn och vuxna lever i samma värld, och ingår tillsammans i en eller flera familjer, men samtidigt finns det saker som begränsar barns verklighet gentemot de vuxnas (och tvärtom). Därför kan också barn och vuxna se olika på saker och ting, och en händelse genererar kanske inte samma upplevelse för en vuxen som för ett barn. Barns och vuxnas vägar kan korsas såväl som skilja sig åt, både på familjearenan och på andra områden. Barn har ännu inte varit vuxna och kan därför inte helt införliva ett vuxenperspektiv på olika företeelser, men många vuxna har också glömt hur det var att vara barn – och var dessutom barn i en helt annan tid som därmed innebär en helt annan barndom. Att mötas över dessa gränser och förstå varandras världar är inte alltid friktionsfritt.

- Prata i helklass om familjebegreppet. Hur kan en familj se ut? Räknas husdjur till familjen? Är vuxna utan barn en familj? Vem bestämmer vad som får räknas som en familj? Är mor- och farföräldrar en del av familjen? Vad är det för skillnad på släkt och familj? Har man två familjer om man har skilda föräldrar? Vilka kan vara föräldrar? Rita ditt eget släkt- eller familjeträd och berätta för dina klasskompisar!

- Prata om hur det är i Elvis familj, och hur det är i Anna-Rosas familj. Vilka skillnader finns det? Är det något som är likt? Vad tror ni att Elvis mamma menar när hon säger att ”de är dåligt folk”? Hur känner Anna-Rosa för att hon inte får ha så mycket kontakt som hon vill med sin pappa? Hur tror ni det känns att inte veta vem som är ens mamma eller pappa? (om det finns adopterade barn i klassen kan du som lärare vara extra finkänslig med hur denna fråga tas upp).

- Prata lite om hur Elvis mamma och pappa är. Är de bra föräldrar? Varför/varför inte? Skriv på en hemlig lapp tre saker som du tycker att en bra förälder ska ha. Ni kan lämna in lapparna anonymt till läraren, gör sen en lista på alla egenskaper som ni fått ihop och gör en omröstning i klassen så att ni får fram en topp tre-lista.

- Elvis mamma är ofta arg och stressad. När kan era föräldrar bli arga och stressade? Vad gör de då? Berätta bara om du känner att du vill!

- En gång är Elvis mamma ledsen och gråter. Vad gör Elvis då? Hur känns det när vuxna är ledsna? Kan man trösta vuxna på samma sätt som barn? Varför/varför inte? Tror ni att barn är ledsna oftare än vuxna, eller tvärtom?

- Hur är Elvis farfar? Varför tycker Elvis så mycket om honom? Har ni själva någon mor- eller farförälder som ni tycker mycket om? Vad brukar ni göra när ni träffar dem? Varför gillar mamma inte Elvis farmor och farfar, tror ni? Har Elvis det bra när han är där? Rita en bild av något som Elvis och farfar gör tillsammans, antingen något ni minns från filmen eller något som ni själva hittar på.

- I Elvis familj är det bäst stämning när de samlas tillsammans framför tv:n. På den tiden som Elvis-filmen utspelar sig så fanns det bara två tv-kanaler, inget internet, inget Netflix och att se på tv var lite av en högtidsstund. Tittar ni också på tv eller film tillsammans i era familjer? Vad ser ni då som alla i familjen gillar? Vilka andra saker gör ni tillsammans allihop? Berätta för varandra eller rita en bild där du och din familj gör något tillsammans.

Bild: Filminstitutets bildarkiv

Bild: Filminstitutets bildarkiv

Nu och då – filmen som tidsmaskin

Elvis! Elvis! utspelar sig på 1970-talet och är inspelad 1977. På den tiden var det mycket som var annorlunda, både i allmänhet och vad gäller hur barndomen såg ut. Exempelvis var det vanligt att vuxna rökte, även inomhus, att de hade fest när barnen var hemma och att barnen inte hade bilbälte. Sådana saker har nästan helt försvunnit. Idag kan den dominerande barndomsdiskursen sägas vara ”det ömtåliga barnet” – vi ser visserligen på barn som människor med egen personlighet, vilja och kompetens, men samtidigt som mycket mer sköra och skyddslösa jämfört med den barnsyn som rådde på 1970-talet. I många fall, som t ex vad gäller rökning och trafik, är det förstås bra att vi tar större hänsyn till barn och deras säkerhet. Men det finns också en problematik i att ständigt överbeskydda och ”curla” barn – i våra försök att skona dem från ondska, problem och verklighetens komplexitet, försvagar vi deras förmåga att stå starka i och begripa just hur irrationellt och smärtsamt livet kan vara ibland. Forskning visar att barn mår dåligt av att misstänka och grubbla över problem som de vuxna försöker undanhålla dem. Att vara öppen mot och prata med barn om hela verkligheten – på ett sätt som de kan förstå – är en väldigt viktig del för att stärka dem i att kunna möta denna verklighet.

- Prata i klassen om vilka saker som händer i filmen som ni tycker är konstiga – sånt som era föräldrar aldrig skulle göra eller annat som ni inte riktigt känner igen. Verkar det vara roligare eller tråkigare att vara barn när Elvis var liten?

- Gör en intervju med en eller båda dina föräldrar. Vilken tid var de i din egen ålder? Hur var det då? Vilka saker skiljer sig från när de var små mot hur du har det? Finns det något de saknar från sin barndom som inte riktigt finns nu – saker eller upplevelser, lekar eller hur man såg på saker eller något annat? Du kan även intervjua en far- eller morförälder om du vill med samma frågor. När var de barn? Hur var det då?

- Hur ser ni i filmen att den är ”gammal”? Vilka grejer eller händelser tycker ni var gammaldags? Dela in er i grupper och ta hjälp av iPad eller liknande och googla på t ex kläder från ett visst årtionde, ta reda på någon musik som var populär, saker som hände i världen o s v. Gör ett kollage med bilder – varje grupp gör ett decennium från 1950-talet och framåt. Spela upp en hitlåt och visa kollagen för varandra.

- Filmen om Elvis är ganska annorlunda mot t ex Disney-filmer eller Lasse-Maja-filmer på flera sätt. Den har inte en rak historia med tydlig början och tydligt slut, eller lösningen på ett problem eller en gåta. Den är mer som att titta i ett fotoalbum från ett år i Elvis liv. Rita en egen fotoalbumssida från ditt eget liv. Gör 4 eller 6 rutor på ett papper och rita ett ”foto”/en ögonblicksbild från något du varit med om som du kommer ihåg extra väl.

- Rita en bild var ur minnet från filmen om Elvis. Är det en ljus eller mörk bild? Hur känner sig Elvis i din bild? Visa för varandra och prata om hur det var med ljuset i filmen – kommer ni ihåg några scener som var extra mörka i färgen? Vilka var det och vad hände då? Minns ni några ljusa bilder? Vad gjorde Elvis i de bilderna? Diskutera hur stämning skapas med hjälp av ljud och ljus – både i film och i verkligheten. Hur gör man ”mysbelysning”? Hur känner ni er när det finns levande ljus, när det finns färgade lampor, ljusslingor o s v? Vilka ljud och vilken sorts musik förknippar ni med olika stämningar? Välj en bit från en låt som du spelar upp för klassen och berätta hur du känner dig när du lyssnar på den.

Att få vara sig själv

Elvis är en liten kille med stark personlighet. Trots att mamma kritiserar honom, och trots att farmor behandlar honom som om han var någon annan, så står Elvis på sig. Han är den han är och han tänker inte ändra sig. Han odlar sina egna intressen, hittar sina egna platser i staden och skaffar sig vänner utan att bry sig om ifall mamma gillar dem eller inte.

- Prata efter filmen om hur Elvis är. Vilka egenskaper har han? Är han glad, modig, självständig? Vad kan ordet stark betyda i olika sammanhang, och tycker ni att Elvis är det? Skriv sedan en hemlig lapp med tre bra egenskaper som du tycker att du har och en sak som du skulle vilja var annorlunda med dig själv. Du behöver inte visa lappen för någon om du inte vill, inte ens läraren!

- Hur känns det för Elvis när mamma kritiserar honom? Tror ni att han blir ledsen fast han inte visar det? Hur känner han när hon pratar skit om honom med sina väninnor i telefon? Får en förälder göra så? Vad får en förälder aldrig göra mot sitt barn, tycker ni? Är Elvis modig och har rätt som blir arg på mamma, eller är han ”bara besvärlig” som hon säger? Hur känns det när man tror att andra inte är nöjda med en? Skriv en kort berättelse om någon situation där du själv tycker att du behöver säga ifrån och stå på dig, gentemot föräldrar eller kompisar.

Bild: Filminstitutets bildarkiv

- Prata om vilka personer i filmen som accepterar Elvis som han är och som uppmuntrar honom utan att kritisera. Hur är Elvis fröken? Har hon tålamod med Elvis? Hur är farfar? Vilka personer finns det i era liv som är bra på att uppmuntra er och stå på er sida – kompisar, pappa, mormor, någon annan?

- Att få bestämma över sig själv är inte alltid så lätt när man är barn. Elvis mamma vill helst bestämma allt, t o m när Elvis ska klippa sig och vilken frisyr han ska ha. Varför vill han inte klippa sig? Farmor påstår att Gud bestämmer allt, även över mamma. Men farfar säger till Elvis att man ska bestämma över sig själv. Tror ni, precis som farfar, att det är viktigt? Vilka saker får ni vara med och bestämma t ex hemma? Vilka saker skulle ni vilja bestämma mer över?

- Elvis hittar egna platser att leka på och egna vuxna vänner. Har ni också några vuxna vänner, personer som ni litar på, förutom era föräldrar? Vilka ”busiga” saker gör Elvis? Är allt verkligen bus – varför flyttar han t ex på blommorna i stan?

- Elvis mamma är väldigt orolig för vad andra ska säga om allting. ”Vad ska fröken/skolpsykologen/folk säga?” undrar hon hela tiden. Varför är det viktigt för henne, tror ni? Är det viktigt för er vad andra tycker? Vad händer om alla anpassar sig till vad de tror att andra ska tycka – blir det svårare att bara vara sig själv då? Diskutera i klassen!

- Varför kissar Elvis på sig i skolan tror ni? Hur känns det för honom då? Tycker ni att hans mamma reagerar bra på situationen? Vem står på Elvis sida i den situationen? Hur reagerar fröken? Finns det situationer där någon har gjort bort sig lite då ni varit taskiga och kanske önskar att ni istället hade varit snälla och hjälpsamma?

- Mamma tycks vilja att Elvis ska vara som hennes snygga och häftiga idol, rocksångaren Elvis Presley. Hur tror ni att Elvis känner sig när mamma säger att det är idolen som är ”den riktiga Elvis”? Har era föräldrar idoler? Vilka då? Har ni själva idoler? Vad är en idol egentligen – kan vem som helst vara en idol? Skriv en sida om din idol och varför hen är din idol. Redovisa sedan för varandra i klassen! Leta upp ett klipp med din idol på Youtube t ex (en låt, ett snyggt fotbollsmål, en filmscen) eller något som din idol målat/skrivit/sagt och visa. Elvis hittar egna platser att leka på och egna vuxna vänner. Har ni också några vuxna vänner, personer som ni litar på, förutom era föräldrar? Vilka ”busiga” saker gör Elvis? Är allt verkligen bus – varför flyttar han t ex på blommorna i stan?

Tips på fördjupning

Läsa

Maria Gripe – sviten om Elvis (*Elvis Karlsson, Elvis! Elvis!, Den "riktiga" Elvis, Att vara Elvis, Bara Elvis*) 1972-1979, Bonniers

Maria Gripe – *Nattpappan*, 1968, Bonniers

Maria Gripe – sviten om Hugo och Josefin (*Josefin, Hugo & Josefin, Hugo*) 1961-1966, Bonniers

Christina Herrström – *Ebba och Didrik*, 2012, Bonnier Carlsen (fr. åk. 3)

Titta

Julia och nattpappan, tv-serie i regi av Stellan Olsson, 1971, www.oppetarkiv.se

Hugo och Josefin, film i regi av Kjell Grede, 1967

Elina – som om jag inte fanns, film i regi av Klaus Härö, 2003

Bäst i Sverige, film i regi av Ulf Malmros, 2002

Länkar

Här hittar du material från Rädda barnen kring hur du kan arbeta vidare med barnkonventionen i klassrummet. www.raddabarnen.se/om-oss/barnkonventionen/larare/

Läs mer och få tips om hur du kan arbeta med boken och filmen: <http://www.filminstitutet.se/sv/fa-kunskap-om-film/film-i-skolan/teman-och-projekt/boken-pa-duken/>

Produktionsuppgifter

Sverige 1976

Regi: Kay Pollak

Manus: Maria Gripe & Kay Pollak

Foto: Mikael Salomon

Musik: Ralph Lundsten

Producent: Bert Sundberg

I rollerna: Lele Dorazio, Lena-Pia Bernhardsson, Kent Andersson, med flera

Tekniska uppgifter:

Längd: 100 min

Censur: Barntillåten

Svensk premiär: 1977-03-19

Distribution: Svenska Filminstitutet

Redaktion

Text: MK Larsson

Redaktör: Anna Håkansson

Svenska Filminstitutet, mars 2017

Kontakt

filmiskolan@filminstitutet.se

filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via filminstitutet.se/boka-skolbio kan du lära dig mer om hur du hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.